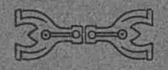
VICTOR GERVESCU
Licențiat al Academiei Spirituale Kiev (Rusia)
ECONOM STAVROFOR

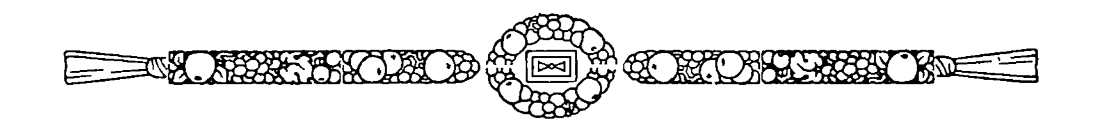
BISERICA „ROZNOVANU"

MONOGRAFIE

CU UN APENDICE ȘI SCHIȚA NEAMULUI RUSETESTILOR

PIATRA-N.
TIPARUL INSTITUTULUI GHEORGHIU
—1915—

BISERICA „ROZNOVANU"

NOTIŢE ISTORICE

Vechea biserică din satul Roznov com. Roznov judeţul Neamţ, a fost zidită în anul 1771 de către Paharnicul Nicolae Russet Roznovanu, în urmă Marele Logofăt al Moldovei şi de soţia sa Jupâneasa Smaranda născută Hrisoscoleo, precum se poate vedea săpat pe piatra adusă din biserica veche şi aşezată acum în sfântul altar din biserica nouă, spre amintirea bisericii celei vechi.

In urma unui cumplit cutremur de pământ care s'a întâmplat la începutul veacului trecut, bolta bisericii şi clopotniţa detunându-se peste tot, au fost înlocuite cu o boltă de lemn, iar clopotele s'au scos din clopotniţă şi s'au aşezat afară de corpul bisericii într'o clopotniţă de lemn.

Iordache Nicolae Ruset Roznovanu[1]) Mare Logofăt al Moldovei şi Consilier de Stat al Imperiului Rusiei, precum şi Alexandru Gh. Ruset Roznovanu[2]) mare Hatman al Moldovei, au voit să rezidiască biserica. Incepând amândoi a aduna materialul, n'au săvârşit marea lor dorinţă din pricina evenimentelor care au urmat: Eteria din 1821, bejenia în Basarabia în urma măcelurilor şi devastărilor Turcilor, războiul din 1828, moartea lui Iordache N. Ruset Roznovanu, arderea caselor din Iaşi a lui Alexandru Gh. Ruset Roznovanu în 1846, revoluţia din 1848, războiul cu Ungurii din 1848—1849 şi începutul războiului din 1853 cu Turcii.

[1]) Bunicul Colonelului Gh. Ruset Roznovanu.
[2]) Tatăl Colonelului Gh. Ruset Roznovanu.

A fost dat lui Gheorghe Alexandru Ruset Roznovanu şi prea iubitei sale soţii Alexandrina Ruset Roznovanu, fiica Marelui Logofăt al Dreptăţii din Valahia, Ioan Câmpineanu, amândoi smeriţii robii lui D-zeu A Tot Puternicul, a împlini această mare dorinţă a bunului şi a tatălui său.

In urma unei mari făgăduinţi ce au făcut ambii soţi în timpul boalei singurului lor fiu Alexandru, pe care au avut nenorocirea a-l perde la 25 Aprilie 1883 în vrâsta de 20 ani, au râdicat această sfântă biserică, în amintirea străbunilor, bunilor, părinţilor lor şi a prea iubitului şi neuitatului lor fiu.

Planurile bisericii din Roznov s'au conceput şi făcut de Arhitectul Neculai Vladimirovici Sultanof, Director al Institutului de Ingineri civili „Impăratul Nicolae I" din Petrograd şi Consilier de Stat. Zidirea bisericii şi aplicarea planurilor pe faţa pământului, au fost executate în modul cel mai perfect de către Inginerul Moldovean Ioan Bacalu. Lucrările pregătitoare, adunarea materialurilor, cioplirea pietrelor şi zidăria, s'au început dela 1884 şi s'au sfârşit la 1892, sub priveghierea zilnică şi neadormită a îngrijitorului fondatorului, Dimitrie Pruncu. Orientarea şi punctul aşezării temeliei bisericii din Roznov, au fost săvârşite după arătarea şi hotărârea Prea Sfinţitului Episcop de Roman Melchisedec, care a venit de mai multe ori spre a vedea executarea şi înaintarea zidirei Bisericii.

In anul 1890 luna Martie, în urma unui proect de lege din iniţiativă parlamentară, Corpurile legiuitoare — Adunarea Deputaţilor şi Senatul României — au votat în unanimitate legea fundamentală a sfintei biserici din Roznov, care este următoarea:

CAROL I

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională Rege al României.

La toţi de faţă şi viitori sănătate.

Asupra raportului Ministrului Nostru secretar de Stat la De-

partamentul Cultelor şi Instrucţiunei Publice sub No. 2868 Corpurile legiuitoare au adoptat şi Noi sancţionăm ce urmează:

Art. 1. Se autoriză Colonelul Gh. Ruset Roznovanu şi soţia sa Alexandrina Ruset Roznovanu născută Câmpineanu, să construiască pe proprietatea lor Roznov, din judeţul Neamţ, o biserică cu un cavou de Familie, în care să se poată înmormânta membrii familiei şi transporta din alte cimitire rămăşiţele morţilor din această familie.

Art. 2. Biserica ce vor construi Colonelul Gh. Ruset Roznovanu şi soţia sa Alexandrina Ruset Roznovanu, va fi capabilă să primiască ori-ce legat i se va face de către ctitori şi să-l administreze conform ultimelor voinţe.

Această lege s'a votat de Adunarea Deputaţilor în şedinţa dela 7 Martie 1890 şi s'a adoptat cu unanimitate de 76 voturi.

Preşedinte GH. GR. CANTACUZINO
Secretar G. SOFTA

L. S. A. D.

Această lege s'a votat de Senat în şedinţa dela 17 Martie 1890 şi s'a adoptat cu unanimitate de 60 voturi.

Vice-Preşedinte I. IANOV
Secretar LERESCU

L. S. S.

Promulgăm această lege şi ordonăm ca ea să fie învestită cu sigiliul Statului şi publicată prin Monitorul Oficial.

L. S. St.

Dat în Bucureşti la 23 Martie 1890

CAROL

Ministru Cultelor şi Instrucţiunei Publice ad-interim T. ROSETTI

Ministru de Justiţie T. ROSETTI

No. 1026

Această lege s'a publicat în Monit. Oficial No. 285 din 29 Martie 1890.

Această lege s'a propus de D. D. Deputaţi:

M. Cogălniceanu, Lascar Catargi, G. Gr. Cantacuzino, Gh. Vernescu,

D. Alexandrescu, Leon Bogdan, Gr. Cozadini, G. D. Paladie, Ulyse Boldescu, Eugen N. Ionescu, I. M. K. Epureanu, T. Kalimaki, Ursian Valerian, C. Miclescu, M. Balş, T. Silion, I. G. Miclescu, Iacob, C. Negruţi, R. Pătărlăgeanu, G. Panu, Chr. Sulioti, C. Ghiţescu, G. Em. Lahovari, G. Gâţă, I. N. Lahovari, D. Ghica Comăneşteanu, C. Dobrescu-Argeş, Eugen Ghica, G. Măcărescu, N. Nicorescu, I. Nucşoreanu, C. Iarca, Nicu Gheorghescu, M. I. Marghiloman, Em. Protopopescu Pache, Gr. Chrisenghi, M. N. Seulescu, M. Adamescu, D. C. Vidraşcu, Radu Stanian, Ilie Văsescu, Iosef Oroveanu, C. Ressu, T. Maiorescu, C. T. Grigorescu, M. Tzoni, Chr. I. Negoescu, A. D. Holban, Gh. D. Teodorescu, S. Şomănescu, Brănişteanu, D. C. M. Stroici, I. Fetu, I. Levezeanu, D. C. Popescu, Take Ionescu, I. Rădulescu, N. Volenti, C. Cesianu, D. I. Atanasescu, N. Ionescu, I. G. Săndulescu, Nanoveanu, El. Donici, E. Mavrocordat, M. Caracostea, C. Sardoni, Gr. Triandafil, M. N. Pacu, V. G. Poenariu, C. N. Vericescu, P. Brătăşanu, V. Pleşoianu, Em. N. Lahovari, D. R. Rosetti, T. Nica, I. G. Leca, V. G. Peiu, N. Nichiforescu, P. Ene G. Emandi, C. G. Leca, G. I. Drăgici, I. Marghiloman, V. Vlădoianu, Ilariu Isvoranu, C. G. Robescu, D. Protopopescu, N. Voinov, C. D. Rădulescu, M. Climescu, A. Simu, I. C. Grădişteanu, I. Stănescu, N. I. Micescu, Dr. Ştefănescu, I. Nădejde, G. Gr. Tocilescu, N. Blaremberg, C. Olănescu, C. Grădişteanu, C. Popovici, Al. Gr. Ionescu.

Spre a urma vechea tradiţie din Moldova pentru fondaţiunile pioase, Majestatea Sa Domn şi Rege al României Carol I, au binevoit a acorda fondatorului, în urma rugămintei sale, marea favoare de a iscăli cu propria Sa Mână un Duplicat al legei şi a permite să se pună pe acest Duplicat pecetea Regală a Statului [1]), spre a putea fi păstrat în timpurile cele mai depărtate şi în per-

[1]) Pergamentul acestui duplicat scris caligrafic a fost hărăzit de D. Dimitrie A. Sturza Miclăuşanul bisericii din Roznov.

petuitate, legea fundamentală a bisericii din Roznov.

In anul 1892 luna Mai Colonelul Gh. Ruset Roznovanu a adus rămăşiţele trupeşti a prea iubitei sale mame Ruxanda Ruset Roznovanu născută Kalimaki, răposată la Cernăuţi, Ducatul Bucovinei (Austria) la 1 Mai 1892.

La anul 1893 luna Mai au adus asemenea în cavoul bisericii, rămăşiţele trupeşti ale familiei Ruset Roznovanu, care până atunci erau îngropate într'un cavou în năuntru Sfintei Mitropolii din Iaşi, şi din cimitirul Eternităţii din Iaşi rămăşiţele prea iubitului şi neuitatului fiu Alexandru Gh. Ruset Roznovanu, răposat la Bucureşti în anul 1883 April 25, spre a se odihni în cavoul sfintei biserici din Roznov lângă străbunii, bunii şi părinţii săi când Dumnezeu a Tot Puternicul 'i va chema la el.

In anul 1893 Alteţa Sa Imperială Marele Duce al Rusiei Pavel Alexandrovici, Comandant al Regimentului de Garda Calare şi D. D. Ofiţeri a acestui viteaz Regiment, au binevoit a dărui Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, ca unui vechiu tovarăş care slujise în Regimentul lor, o sfântă Icoană cu chipul „Buna Vestirea“, patronul Regimentului »Garda Calare», pentru sfânta biserică din Roznov. Această sfântă Icoană i-a fost predată de către agentul militar al Rusiei în România şi Serbia, Baronul Teodor de Taube, în luna Mai 1893, cu adresa sub No. 43 din 24 Mai 1893.

Această sfântă Icoană se află aşezată într'o strană ornamentată, de bronz aurit şi împodobită cu şmalţuri colorate, în partea dreaptă a bisericii, alături de altă icoană preţioasă de care voiu vorbi mai departe, însoţită de o dedicaţie scrisă în limba rusă.

In anul 1893 luna Iulie, Doamna Lucia Ruset Roznovanu, născută Prinţesa Conaki Vogoride, soţia răposatului văr primar al fondatorului, Neculai N. Ruset Roznovanu, acum căsătorită de a doua oară cu D. Dimitrie Grecianu, a dăruit pentru biserica din Roz-

nov, conform voinței soțului dintăi care doria a fi îngropat lângă părinții lui în cavoul bisericii, una Evanghelie mare legată în argint și suflată cu aur, un sfânt Potir și o cruce mare tot de argint suflate cu aur, cinci candele și o cădelniță de argint, care toate provin de la Paraclisul Curții Roznovanu din Iași, și care sunt făcute de către Bunul și de moșul fondatorului, Iordachi N. Ruset Roznovanu și Nicolai Iordache Ruset Roznovanu, acesta din urmă mare Vistiernic al Moldovei, precum și un covor cusut pentru suscitatul Paraclis de mătușa fondatorului Maria Ruset Roznovanu, născută Ghica Comăneșteanu și patru sfeșnice mari de plakè suflate cu argint, pentru cavoul bisericii din Roznov.

In anul 1893, vara primară a fondatorului, Grafina Maria Nicolaevna Sollohub, născută Ruset Roznovanu, a hărăzit bisericii din Roznov o cădelniță de argint suflată cu aur, un prea frumos și scump Epitaf (aer) cusut cu aur, care se află așezat în sinul din dreapta al bisericii, două coroane de cununie și alte odoare prețioase.

In anul 1895 luna Ianuarie 25, Colonelul Gh. Ruset Roznovanu a adus în cavoul bisericii din Roznov, rămășițele trupești ale iubitei sale surori Adela Catargi născută Ruset Roznovanu, răposată la 23 Ianuarie 1895 în Cernăuți. Fii aceștia după soțul dintăi— Căpitani Grigore Alexandru Ghica și Ioan Alexandru Ghica și fiica aceștia Lucia Alexandru Ghica, au hărăzit sfintei biserici, unde se odihnește mama lor, o carte de rugăciune legată în argint și suflată cu aur, a bunului lor răposatul Domnitor și Voevod al Moldovei Grigore Alexandru Ghica.

In anul 1895 Excelența Sa Hofmeistrul Neculai Antonovici de Fonton, trimes extraordinar și Ministru Plenipotențiar al Majestății Sale Imperiale Impăratul Tuturor Rușilor în România a încredințat fondatorului o sfântă Icoană cu chipul Marelui Duce al Rusiei, sfântul Alexandru Nevski Biruitorul, ce Majestatea Sa Im-

perială Impăratul Neculai Alexandrovici al II, a binevoit a hărăzi sfintei biserici din Roznov, spre a îndeplini voința augustului Său părinte — Majestatea Sa Imperială Impăratul Alexandru Alexandrovici al III Pacificatorul, precum şi un comunicat sub No. 89 din 15 Mai 1895, care trebue să fie păstrat între Documentele Bisericii, spre amintirea veşnică a acestui prețios şi generos dar Impărătesc. Această icoană împreună cu dedicația, se află aşezată în partea dreaptă a bisericii, alături de icoana «Bunavestirea» despre care am scris mai sus.

In anul 1897 Prințesa Adela Moruzi născută Sturza, a hărăzit sfintei biserici din Roznov Catapeteazma ce a adus însuşi fondatorul Colonel Gh. Ruset Roznovanu din Moscova, lucrată din bronz cu şmalț la cassa „Hlebnicof şi Fii". Sfânta icoană a Maicei Domnului din Catapeteazmă s'a îmbrăcat peste tot cu argint de către soția fondatorului, Alexandrina Ruset Roznovanu, iar sfânta icoană a Mântuitorului Isus Hristos, tot din Catapeteazmă, a fost de asemenea îmbrăcată peste tot cu argint de către Ioan Teohari din Târgul Neamț.

In anul 1898 Majestatea Sa Carol I Domn şi Rege al României, a binevoit, la întoarcerea din călătoria Sa în Rusia, a hărăzi sfintei Biserici din Roznov o Sfântă Icoană cu chipul Mântuitorului. Cu această ocaziune, Colonelul Gh. Ruset Roznovanu şi-a exprimat dorința, ca să se sculpteze o inscripțiune spre amintirea veşnică a acestui prețios dar Regal făcut sfintei biserici din Roznov.

Tot în anul 1898 nepotul Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, Anton Neculai Ruset Roznovanu, a dăruit bisericii din Roznov un vas şi o cupă de argint, ce au aparținut lui Gheorghe Neculai Ruset Roznovanu, străbunul donatorului şi bunul fondatorului. Din aceste două obiecte, Colonelul Gh. Ruset Roznovanu, a făcut un sfânt Potir, spre a se putea duce sfânta Impărtăşanie acasă la bol-

navi şi un talger spre a se da anafora după sfintele Liturghii, amândouă lucrate la cassa de lucruri bisericeşti „Hlebnicof şi Fii“ din Moscova.

In anul 1899 luna Aprilie, Prinţesa Maria Alexandru Moruzi, a hărăzit sfintei biserici din Roznov suma de 40,000 lei, spre a se putea termina interiorul bisericii. Acest pios şi generos dar este cuprins în actul de donaţiune către spitalul „Caritatea“ din Iaşi, pentru instalarea după săvârşirea din viaţă a Elenei Doamna, văduva lui Cuza Vodă şi întreţinerea în perpetuitate a unui Spital de 40 paturi în palatul de la moşia Ruginoasa din Judeţul Suceava, unde lângă biserică se odihneşse rămăşiţele trupeşti ale răposatului Domn al Principatelor. Unite, Moldova şi Valahia, Alexandru Ioan I Cuza Vodă şi a fiilor Săi Prinţii Dimitrie şi Alexandru Cuza. Acesta de pe urmă a fost soţul Prinţesei Maria Alexandru Moruzi, care a avut nenorocirea a-l perde la Madrid (Spania) după şase luni de căsătorie. Actul de donaţiune este autentificat de Tribunalul din Iaşi sub No. 1421 din 6 Aprilie 1899.

In anul 1900, Doamna Eliza Ruset Bălănescu născută Cornescu, a hărăzit bisericii din Roznov un rând procoveţe cusute în perfecţiune şi păstrate într'o cutie de lemn împodobită cu desenuri arse şi lucrate de propria sa mână. Asemenea soţul acestei Doamne Petru Ruset Bălănescu, o rudă a Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, a hărăzit sfintei Bisericei din Roznov un năfornic, lucrat de el în lemn, împodobit în modul cel mai frumos şi perfect păstrat într'o cutie tot de lemn, împodobite amândouă cu desenuri arse, în anul 1901.

In anul 1902 luna Decemvrie, Prinţul Leon Urusof, ambasador al Rusiei la Paris, Roma şi Viena, a dăruit sfintei biserici din Roznov, o frumoasă şi sfântă Icoană îmbrăcată în argint cu chipul Mântuitorului nostru Isus Hristos.

In anul 1903 luna Fevruarie, Majestatea Sa Elisaveta Doamna

şi Regina României, a avut Inalta bună voinţă a dărui sfintei biserici din Roznov un sfânt Potir cu Disc, Stea, Copie şi linguriţă de argint, precum şi trei procoveţe de fir de aur, împodobite cu petre scumpe, lucrate în răstimp de doi ani însuşi de Majestatea Sa. Iată ce spunea mai târziu soţia fondatorului, Doamna Alexandrina Ruset Roznovanu: „Când soţul meu a avut onoarea a le primi din mânele Majestăţii sale, au fost însoţite de următoarele neuitate cuvinte: *„Sunt fericită a dărui sfintei biserici din „Roznov acest lucru al Mânelor Mele şi însoţit-am fie-care împunsătură din această a Mea lucrare cu rugă şi urare pentru „sănătatea şi liniştea Alexandrinei Roznovanu“*. Aceste scumpe binevoitoare şi nepreţuite cuvinte ale Majestăţii Sale, s'au săpat în inimile noastre şi pe sfântul Potir spre amintire veşnică, şi a se pomeni numele Majestăţii Sale cât va fi în fiinţă biserica din Roznov şi ori când se va sluji sfânta Liturghie în acest sfânt Lăcaş“,

Tot în anul 1903 luna Fevruarie, Olga Mavrogheny născută Catargiu, acum răposată, fiica marelui Logofăt Costin Catargiu, mai întâia Doamnă de onoare a Majestăţii Sale Regina Elisaveta a României, a dăruit sfintei biserici din Roznov o frumoasă candelă de argint în amintirea răposatului său soţ Petre Mavrogheny, Ministru de Finanţe al României şi fost Ministru Plenipotenţiar al României la Constantinopol, Roma şi Viena.

In luna Aprilie 1903, vara Colonelului Gh. Ruset Roznovanu. Maria Alexandru F. Calimaki, a dăruit sfintei biserici din Roznov, un scump şi frumos rând de vestminte Preoţeşti de fir şi argint, stofele fiind aduse din Moscova şi cusute de mânile sale.

La anul 1904 luna Aprilie, Ecaterina Boerescu născută Emanoil Bogdan, a dăruit sfintei biserici din Roznov o frumoasă icoană îmbrăcată în argint cu chipurile Marelui Mucenic Gheorghe şi a Sfântului Elefterie.

In dureroasa zi de 2 Octomvrie anul 1904, Bunul Dumnezeu a rechemat la Dânsul pe Colonelul Gheorghe Alexandru Ruset Roznovanu în etate de 72 ani. Inainte de a-şi da obştescul sfârşit, simţindu-se bolnav, faţă fiind duhovnicul său, sachelar Costache Gervescu, şi pregătindu-se pentru sf-ta Impărtăşanie, a încredinţat, soţiei sale Alexandrina Ruset Roznovanu, sarcina de a veghea asupra sfintei biserici din Roznov, zidită de amândoi şi a urma întocmai după cum era voinţa sa.

In anul 1907 luna Septemvrie în 19 zile, s'a săvârşit din viaţă Doamna Alexandrina Gheorghe Ruset Roznovanu, după o suferinţă de aproape doi ani. Ea a lăsat un testament prin care încredinţază suma de 105.000 lei în numerar Domnului Henry Al. Catargi, nepotul soţului său, cu însărcinarea de a continua cu terminarea bisericii din Roznov după dorinţa sa şi a soţului său, iar din suma de 200.000 lei, averea sa proprie, dispune să se construiască şi să se întreţină un azil pentru infirmi pe moşia Roznov, în amintirea sa, a soţului său şi a iubitului lor fiu Alexandru Gheorghe Ruset Roznovanu mort la 25 Aprilie 1883.

In anul 1908, noul proprietar al moşiei Roznov, H. D. Economos a donat pentru biserica din Roznov suma de 20.000 lei; pe lângă aceasta a împodobit piaţa, pe care să află construită biserica, cu un grilaj artistic lucrat din stâlpi de piatră şi lanţuri de metal.

Cât timp a supravețuit soţia fondatorului Alexandrina Gh. Ruset Roznovanu, din cauza boalei acesteia, nu s'a putut face nimic pentru biserică, afară de tratativele ce făcea cu diferiţi pictori, ast-fel că lucrarea a stat pe loc.

La aceasta a contribuit mult şi încurcătura ce s'a iscat după moartea Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, care lăsase prin testamentul său bisericii din Roznov întreaga avere a sa compusă din moşia Roznov cu siliştele ei în valoare de 1.700.000 lei şi ca exe-

cutor testamentar pe nepotul său Prinţul Iurii Olsufiev din oraşul Epifane—Rusia. Moştenitorii Colonelului Gheorghe Ruset Roznovanu, au atacat testamentul intentând un proces de anulare la Tribunalul de Neamţ. La această instanţă biserica din Roznov a câştigat procesul, dar moştenitorii nu s'au lăsat, ci făcând apel au reuşit în paguba bisericii şi în contra voinţei fondatorului, la anul 1908, să anuleze testamentul. In timpul acesta Doamna Alexandrina Gh. Ruset Roznovanu murise, ast-fel că nu mai avea cine să sprijiniască biserica în proces cu moştenitorii, executorul testamentar al fondatorului Prinţul Iurii Olsufiev neprezentându-se la proces.

Prin anularea testamentului, biserica din Roznov era ameninţată să piardă totul şi să rămână în părăsire. Mulţumită intervenirei parohului bisericii din Roznov, Sachelar Costache Gervescu, la Onor Ministerul Cultelor şi Instrucţiunei Publice, şi arătând printr'un raport amănunţit cele ce să întâmplase şi sprijinind cu multă râvnă biserica din Roznov şi dorinţa fondatorului, nemuritorul Spiru Haret pe atunci Ministrul Cultelor şi Instrucţiunei Publice, precum şi Petre Gârbovicianu Administratorul onor Cassei Bisericii, au salvat dela moştenitori, în timpul vânzării moşiei Roznov suma de 250.000 lei, pe care a constituit-o ca fond pentru întreţinerea bisericii din Roznov, împreună cu 20 fălci de pământ de muncă pentru personalul bisericesc şi parcul din jurul bisericii noui în întindere de un hectar, după dorinţa fondatorului.

Păreau că să liniştise lucrurile, când iată că şi testamentul soţiei fondatorului, Alexandrina Gh. Ruset Roznovanu a fost atacat de rudele sale, cu toate că avea un scop atât de înalt. Biserica din Roznov nu se putea folosi de cei 105.000 lei, de oare-ce aveau sechestru judiciar împreună cu averea proprie de 200.000 lei. Pronia Dumnezeiască care a îngrijit atât de mult de biserica din Roznov, şi de această dată a salvat'o: urmaşii doamnei Ale-

xandrina Gh. Ruset Roznovanu au perdut cauza lor nedreaptă şi testamentul ei a rămas neatins, mulţumită sprijinului dat de D. Henry Catargi executor testamentar şi Onor Administraţia Cassei Bisericii.

In anul 1910 Aprilie 1, biserica din Roznov a devenit particulară, întreţinându-se din fondurile lăsate de răposatul Colonel Gh. Ruset Roznovanu, pentru care lucru Onor Cassa Bisericii a şi dispus înstituirea unei epitropii compusă din preotul bisericii din Roznov, Sachelar Costache Gervescu ca preşedinte şi doi membri — rude de ale fondatorului.

In anul 1911 Ianuarie 10, întervenind epitropia bisericii din Roznov pe lângă Inalt Prea Sfinţitul Metropolit al Moldovei şi Sucevei D. D. Dr. Pimen, şi rugându-l să bine-voiască a stărui pentru pictarea şi terminarea bisericii, Inalt Prea Sfinţia Sa, punând cel mai mare interes şi solicitudine, a înaintat următoarea adresă D-lui Ministru Cultelor şi Instrucţiunei Publice pe care o redăm în copie:

„Protoeria judeţului Neamţu prin raportul No. 17 din a.c. „Ne aduce la cunoştinţă, că frumoasa biserică construită în comuna „Roznov de răposatul Colonel Gheorghe Ruset Roznovanu, care „este un adevărat monument de artă, este gata pe din afară cu „toate lucrările, însă în urma împrejurărilor nefavorabile ce au „survenit după moartea ctitorului ei, această biserică stă închisă „şi este expusă ruinei; dacă nu se vor lua de urgenţă măsuri „pentru aşezarea Catapetezmei, care a fost lucrată înstrăinătate, „de metal şiacum se află împachetată în biserică, precum şi pen„tru definitiva terminare a lucrărilor din interiorul ei.

„Să ştie că la Administraţia Cassei Bisericii s'a depus de „moştenitorii defunctului Colonel suma de 250.000 lei pentru în„treţinerea bisericii, iar pentru terminarea definitivă a acelei bi„serici s'a dăruit de către noul proprietar al moşiei Roznov, H. „Economos suma de 20.000 lei, iar de cătră Prinţesa Maria Mo-

„ruzi 40.000 lei, în afară de suma de 105,000 lei lăsată tot în acel „scop prin testament de către defuncta Alexandrina Gh. Ruset „Roznovanu şi asupra căreia este proces, în apel, la Curtea din „Iaşi între moştenitorii de sânge şi epitropie, după cum aceasta „să poate vedea prin raportul sus citat al Protoeriei, ce Vă îna-„intăm în copie alăturat de aceasta.

„Comunicându-Vă cele ce preced, avem onoarea a Vă ruga „să bine-voiţi a lua cuvenitele măsuri pentru ca cel puţin cu suma „de 60.000 lei actualminte disponibilă, să se termine lucrările din „interiorul bisericii şi să se aşeze Catapeteazma, pentru ca ast-fel „biserica să fie deschisă cultului, conform dorinţei ctitorilor, căci „dacă această biserică va mai rămânea încă cât-va timp în pără-„sire de sigur că va deveni o ruină.

„Aşteptăm a Ni să comunica măsurile ce se vor lua în a-„ceastă privinţă".

Semnat PIMEN

Director semnat GABR. PARVU

Ca urmare a adresei Inalt. Prea Sfinţitului Metropolit al Moldovei şi Sucevei D. D. D-r Pimen şi după recomandarea Inalt Prea Sfinţiei Sale, Onor. Administraţia Cassei Bisericii de acord cu Epitropia bisericii «Roznovanu», a încredinţat distinsului pictor român Costin Petrescu pictarea bisericii. Pictura a fost săvârşită într'un chip admirabil, *à fresco*, în cursul anilor 1912 şi 1913.

In anul 1914 s'a montat Catapeteazma de către profesorii şcoalei Inalte de Meserii din Bucureşti, fiind Director Inginerul şef P. Panaitescu. Aceşti domni prin abilitatea şi prin talentul lor distins, au înlăturat ori-ce greutate ce li să punea în cale, de oarece catepeteazma fusese făcută în atelierul Helebnicof din Moscova, ast-fel că se deosebia ca stil şi aranjament de catapetezmele obişnuite în cuprinsul Regatului României.

Tot în anul 1914, şcoala Inaltă de meserii din Bucureşti, a executat mobilierul necesar, în stilul bisericii.

In ziua de 1 Aprilie 1915, mulţumită recomandării Inalt Prea Sfinţitului Metropolit al Moldovei şi Sucevei D. D. D-r Pimen şi a Epitropiei bisericii din Roznov, scriitorul acestor rânduri a fost transferat de la parohia Bicaz de pe Domeniul Coroanei, la sfânta biserică din Roznov. In această zi s'a realizat marea dorinţă a fondatorului, Colonelul Gh. Ruset Roznovanu, pentru care a făcut multe sacrificii, dând o educaţiune teologică distinsă viitorului preot al bisericii construită de dânsul, atât în Seminarul „Nifon" din Bucureşti, cât şi în Academia Spirituală din Kiev—Rusia.

In ziua de 14 Iunie 1915, Dumnezeu, ale Cărui taine sunt nepătrunse de mintea omenească, a hotărât sfinţirea bisericii din Roznov, de către Inalt Prea Sfinţitul Metropolit al Moldovei şi Sucevei D. D. D-r Pimen, în zilele Prea Inălţatului şi de Hristos iubitorului, Majestăţii Sale Ferdinand I Rege al României, a soţiei Sale Majestatea Sa Regina Maria, a iubitoarei de Hristos Majestatea Sa Doamna şi Regina Elisabeta şi a bine credincioşilor fii şi fiice, Alteţa Sa Regală Principele Carol Moştenitorul Tronului, Principilor şi Principeselor Elisabeta, Maria, Nicolae, Ileana şi Mircea; fiind Ministru Cultelor şi instrucţiunei Publice Excelenţa sa G. Duca, Administrator al Cassei Bisericii D. Petre Gârboviceanu, epitropi Excelenţa Sa Henry Catargi Mareşalul Curţei Regale şi Petre Rosetti Bălănescu, ambii rude ale fondatorilor, Prefect al judeţului Neamţ N. I. Ioaniu, Protoereu Econom Gh. Popovici, Primar comunei Roznov N. Nicolau, iar preoţi ai bisericii din Roznov, Parohul Sachelar Costache Gervescu şi fiul său Econom Stavrofor Victor C. Gervescu.

P. S. In alcătuirea acestor notiţe istorice, pe lângă cunoştinţa personală, ne-am servit de actele şi documentele aflate în arhiva epitropiei bisericii „Roznovanu".

Toate inscripţiunile ce se găsesc în biserică în josul icoanelor de la catapeteazmă precum şi pe diferite obiecte sfinte, au fost alcătuite şi desenate după dorinţa Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, atât cu caractere cirilice cât şi latine de către smeritul autor al acestor rânduri.

APENDICE

Cuprinzând câte-va cuvântări ocazionale care privesc biserica din Roznov și pe fondatorii ei, precum și o schiță a neamului Ruseteştilor.

Cuvântare ținută la primirea darurilor
M. S. Regina Elisabeta

„Aduceţi din averile voastre dar lui Iehova, fie-care, după cât îl va lăsa inima, bucuros să aducă lui Iehova: aur, argint şi aramă"...
(Ex. 35 5).

Fraţilor,

Ne-am adunat astă-zi în acest sfânt locaş ca să sărbătorim una din zilele cele mai frumoase din viaţa noastră. Această zi noi o consacrăm ca drept mulţumire generozităţii şi iubirei nemărginite ce are pentru noi toţi buna noastră mamă, M. S. Regina României Elisabeta.

Vestea despre fapta plină de laudă a binefăcătorilor noştri, D-l Colonel Gheorghe Ruset Roznovanu şi D-na Alexandrina Ruset Roznovanu, care au ridicat una din bisericile cele mai mărețe şi mai frumoase din ţara Românească, în memoria prea iubitului şi neuitatului lor fiu Alexandru, a pătruns în toate unghiurile ţării şi a găsit pretutindenea bine-cuvântare.

O asemenea faptă înaltă n'a putut să fie trecută cu vederea de buna noastră Regină Elisabeta. Incercată de aceiaşi durere şi întărită de Bunul Creator, a căutat să-şi verse dorul nemărginit ce O mistue în tot-deauna, printr'un dar neîntrecut pentru biserica cea nouă din Roznov, care să aducă mângâere fondatorilor şi poporănilor ei. Care dintre noi nu cunoaşte inima bunei noastre Regine, mama celor răniţi şi suferinzi pe câmpul de luptă în timpul războiului pentru neatârnare? Care dintre noi rămâne nesimţitor faţă de iubirea Sa cea mare, ce arată pentru scumpul

Său popor? Mângâerea ce Ea ne aduce neîncetat, este sinceră şi venită de la o mamă nenorocită, care în dorul prea iubitei Sale fiice ne-a adoptat pe toţi să fim ai Săi fii. A avea o asemenea Regină însemnează a ne bucura de dragostea lui D-zeu, care ne-a făcut acest dar D-zeiesc. Inima Ei simţitoare în tot-deauna o vedem cu luare aminte la nevoile şi durerile supuşilor Săi. Viaţa Ei constă întru aceia, a întări şi a mângâia neîncetat pe cei încercaţi de vre-o nenorocire. Iubirea Sa către aproapele nu cunoaşte margini şi tot-deauna serveşte întru a încuraja şi a bine-cuvânta pe cei ce-O ascultă, şi O urmează cu resemnare pe calea spinoasă a vieţii. Ea crede fiind deplin convinsă că trăind după preceptele lui D-zeu, nu departe este timpul când fie-care va căpăta alinare suferinţelor sale într'o altă viaţă veşnică, unde vom revedea fiinţele perdute şi scumpe inimei noastre, şi unde ne vom îndulci neîncetat de o fericire neperitoare.

Dacă ne oprim pentru un moment ca să aruncăm privirea noastră asupra preţioaselor daruri ce M. S. Regina a dăruit prea frumoasei Biserici din Roznov, noi nu ne încredem ochilor noştri faţă de asemenea privelişte. Mintea noastră sboară către acea inimă bună, cătră acea mamă care prin cuvintele ei blânde şi folositoare bucură pe micii săi copii. Inaintea noastră nu apare altceva decât o simplă femeie, o bună creştină, desbrăcată de ori-ce podoabă care ar vădi-o că e Regină. Departe de ori-ce sgomot lumesc, par'că o vedem zile întregi petrecând în odaia Sa de lucru, împletind şi înşirând pe fire de aur mărgăritare şi alte petre de mare preţ. Câtă mângâere nu simţia Ea oare în acest timp! Părea ca şi cum n'ar fi fost pe lumea aceasta; o altă viaţă să desfăşura înaintea ochilor Săi. Slava lumească de care era încunjurată pe pământ, nu preţuia nimic faţă de acea stare liniştită care se aseamănă vieţii fericite, de care drepţii se vor învrednici

în cea l'altă lume. Câtă plăcere nu simția Ea oare când cugeta că aceste daruri sunt lucrate sub inspirațiunea unui înger de copilă, care din cer privea și zimbea scumpei Sale mame! Ani de zile buna noastră Regină n'a încetat de a continua opera începută. Dacă observăm cu mai multă atențiune, vedem, că în aceste lucruri sfinte, menite pentru a servi la săvârșirea sfintei Jertfe pe altarul D-zeiesc, să oglindeș e chipul gingaș, blând, binefăcător și compătămitor al bunei noastre Regine. Câtă credință și câtă dragoste are Ea câtră D-zeu! Chiar lovitura cea mai crudă ce poate suferi o mamă, n'a îndepărtat'O de la D-zeu, ci a legat'O mai de aproape cu niște legături trainice. Viața Sa a consacrat'o altora. Ori și unde să simte vre-o durere Ea apare ca un geniu protector și mângâitor. Iar de este cine-va dintre noi încercat de o mare nenorocire, să vină aci în acest sfânt locaș, să privească bogatele Ei daruri. Ori-ce durere și ori-ce amărăciune sufletească va dispărea din inima noastră, căci îndată ne vom aduce aminte de Aceia care a suferit ca și noi, deși era Regină totuși n'a putut fi cruțată de durerile și amărăciunile lumei aceștia.

Fraților, să luăm cu toți exemplu de la buna noastră Regină, întrebuințând tot-deauna timpul spre a bine plăcea lui D-zeu. Să O iubim din toată inima ca pe o mamă a noastră. Să-i fim în tot-deauna recunoscători pentru neîntrecutul Său dar, și să rugăm Cerul ca să-i dăruiască ani mulți și pașnici, ca pururea să ne îndulcim de iubirea Sa cea mare. Iar fapta Ei măreață să ne servească de pildă, și să ne amintim în tot-deauna „Că nimenea din noi nu trăește pentru sine, și nimenea nu moare, pentru sine. De trăim, Domnului trăim; și de murim, Domnului murim: deci ori de trăim ori de murim, ai Domnului suntem“.

Amin. (*Rom. 14 „ 8*).

Roznov 9 Februarie 1903.

CUVÂNTARE

La înmormîntarea Colonelului Gh. Ruset Roznovanu

Intristată adunare şi neconsolată familie!

Ce poate fi mai jalnic şi mai dureros decât a fi cu toţi adunaţi în jurul unui cosciug care ţine înlăuntrul său o persoană ilustră, ce arare ori apare în viaţa noastră pământească. Oare este vre-un român care să nu jăliască perderea neaşteptată a unuia dintre cei dintâi fruntaşi Moldoveni? Toţi cărora ne-a fost în putinţă ca să luăm ultimul rămas bun de la răposatul Colonel Gheorghe Ruset Roznovanu, am venit să asistăm la această neaşteptată şi regretată întâlnire şi să împărtăşim unul altuia durerea şi neajunsurile sufleteşti ce simţim în momentul de faţă.

Inaintea noastră şade nemişcat unul dintre acei oameni de fer care prin înţelepciunea şi bunătatea lui a făcut mult bine scumpei noastre patrii. Colonelul Gheorghe Ruset Roznovanu, să coboară dintr'o familie veche Moldovenească. Istoria înregistrează în analele sale că un vlăstar din această familie a fost Domn al Moldovei la 1673, anume Domnul Anton Ruset. Nu este locul nimerit ca în momentul acesta să enumăr istoricul acestei familii, căci aproape tuturora ne este cunoscut trecutul ei glorios. Mă voiu mărgini să mă adresez inimilor D-voastre şi să mă inspir de tot ceia ce ele au simţit şi cum au preţuit pe acest respectabil muritor.

Colonelul Gheorghe Ruset Roznovanu a fost un om de ca-

racter. Câte nenorociri încercate nu i-au sângerat inima? Câte perderi nereparabile n'au îndurat în timp de atâţia ani petrecuţi între noi? Cu toate acestea în totdeauna a fost stăpân pe sine şi credincios devizei familiei sale „in sereno et in nubes sospes“. De câte ori să întâmpla că sufletul său era grozav chinuit, cu toate acestea dacă-l întâlniai tot-deauna era bun şi dispus a mângâia prin sfaturi părinteşti pe ori-care să adresa lui. Câţi părinţi, câţi orfani şi câte văduve nu eşeau de la el cu inima plină de speranţă, căci D-zeu le dăruise un înger de bunătate, care-i sfătuia, şi-i mângâia, şi i ajuta atât moralmente cât şi materialiceşte. Numai un om dotat cu un suflet ales, putea să împartă atâta viaţă împrejurul său. Dacă scumpa noastră ţară ar număra mulţi ca el cât bine s'ar revărsa asupra ei, câtă dorinţă de viaţă ar nutri locuitorii sei!

Ori de câte ori ai fi fost în contact cu el nici odată nu te săturai a'l asculta. Avea atâta bunătate de inimă şi atâta sinceritate încât îţi inspira numai admiraţiune, iar o voce secretă îţi dicta să urmezi pe acest om, să dai atenţiune cuvintelor lui, căci numai ast-fel vei putea să-ţi luminezi calea în necunoscut. Pe baza experienţei sale şi a exemplelor vii ce ţi le împărtăşia, rămâniai extasiat de atâta înţelepciune practică cu care arare ori să întâlnesc oameni în timpul de astă-zi. Fără voe simţiai că viaţa întreagă s'a schimbat fiind în contact cu acest om bun. De cele mai multe ori s'a văzut că persoanele care adesea ori veneau în contact cu el, au devenit cu încetul oameni de caracter. Ferice de un asemenea om care a văzut în jurul lui renăscându-se atâtea suflete. Gloria eternă îl aşteaptă dincolo de mormânt!

Colonelul Gheorghe Ruset Roznovanu a fost un bun patriot, căci până în cele din urmă momente a nutrit cea mai mare iubire de patrie şi de neam. Strămoşii noştri păreau că reînviază

în prezența acestui om. Brav, cumpătat și înțelept în ori-ce acțiune. Cât bine a făcut poporului nostru. Mărginindu-ne la județul din care facem parte, oare există vre-un locuitor care să nu rostească cu o deosebită admirațiune numele eroului său? Oare în acest moment nu sunt toți cuprinși de cea mai mare mâhnire căci astă-zi să duce în locașul cel de veci binefăcătorul lor? Câte imbunătățiri n'a făcut el acestui județ? Grație bunei administrațiuni și a voinței sale de fer, astă-zi județul Neamț se poate număra printre cele mai frumoase județe ale țării Românești. Căi de comunicațiune, instituțiuni filantropice, cu un cuvânt ori ce apare în relief în acest județ, este recunoscut că la mijloc a fost un cuvânt de valoare rostit de acest distins patriot. Când era vorba de vre-o îmbunătățire, nici odată nu s'a auzit că i-a fost refuzat ceva din partea celor cari conduc destinele țării. Căci toți îl cunoșteau, și cu multă plăcere îi satisfăceau ori-ce dorință, convinși fiind că ascultând cuvintele Colonelului Roznovanu, ascultau glasul dreptății și al iubirei de aproapele. Iată pentru ce el era respectat de toți

N'a rămas nici unul din evenimentele principale întâmplate în țara noastră în mai bine de o jumătate de veac, în care să nu să vorbească de acest bărbat ilustru. Cine nu-și aduce aminte de Războiul de independență? Câte victime n'a costat pe țara Românească acest timp de pace și de veșnică prosperitate în care noi trăim? Colonelul Roznovanu l'am văzut și atunci luptând alăturea cu voinicii țării cu un patriotism nețermurit, numai și numai să asigure liniștea și neatârnarea scumpei sale Românii.

Colonel Gheorghe Ruset Roznovanu este unul dintre apărători cei mai de valoare al legei strămoșești. Prin câte faze n'a trecut scumpa noastră țară, câte neajunsuri nu să simțeau în fiii săi, câtă nesiguranță, care îi amenința să'și uite credința strămoșască. Ei bine în tot timpul acesta se aude vocea marelui boer Moldovean

care întotdeauna luptă pentru biserică şi pentru credința moştenită de veacuri.

Atât de departe a mers iubirea lui pentru această cauză sfântă încât a căutat să glorifice pe strămoşi săi clădind o prea frumoasă biserică, care să spună generațiunilor viitoare, că nimic nu este trainic pe pământ, afară de legea creştinească adusă în lume de Fiul lui D-zeu. Numai urmând dulcilor precepte ale blândului Isus viața nise va părea uşoară şi bine lămurită.

Câtă plăcere, câtă bucurie sufletească nu simțea el când să afla în apropierea acestui sfânt monument. Petrecea ore întregi, admirându-şi opera, în care timp mintea sa făurea mii şi mii de planuri care de care mai alese şi mai impunătoare. Dar căte-odată se părea că fața sa lua o expresiune jalnică, când se gândea la viața pământească că este atât de şubredă. Puțin mai rămăsese ca să-şi vadă visul cu ochii, când moartea nemiloasă l'a răpit dintre noi. Insă prea bunul D-zeu, ale cărui planuri sunt nestrăbătute de mintea omenească, s'a îngrijit de tot ceia ce se va întâmpla. Opera începută va fi terminată de urmaşii săi cari vor simți cea mai mare bucurie sufletească căutând să îndeplinească sfânta dorință a acestui bărbat, iar D-zeu va răsplăti cu prisos fapta măreață ce vor îndeplini.

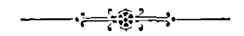
Colonelul Roznovanu în tot timpul vieții sale s'a bucurat de mari omagii chiar din partea capetelor încoronate. Pe lângă numeroasele decorații ce a bine meritat, el a primit numeroase daruri neprețuite pentru sfântul locaş ce a ridicat, din partea Majestăților Imperiale Țarul Rusiei Alexandru al III şi Nicolai II, a marilor Duci şi din partea Majestății sale Regale Carol I Regele României. Iar acum un an ½, mama tuturor Românilor, Majestatea Sa Regina Elisabeta a României a onorat fapta acestui distins bărbat printr'un dar neprețuit cusut cu propria sa mână, lucru care

a procurat cea mai mare mângăere sufletească autorului atâtor fapte sfinte.

Intristată adunare şi neconsolată familie! Iată cine a fost omul iubit, pe care cu toţi acum îl însoţim la locaşul de veci. Iată acela care în tot timpul vieţii sale a meritat lauda şi binecuvântarea aproapelui său. Iată omul de inimă, acărui dragoste n'a cunoscut nici odată margini. Iată adevăratul român, chipul credincios al strămoşilor săi. Iată adevăratul creştin care a întrebuinţat bine talantul ce i-a fost încredinţat. Să ne reculegem dar, să citim bine în inimile noastre, să-i dăm lauda cuvenită şi să'l avem de exemplu în toată viaţa noastră.

Prea bunule şi mult iubitul nostru protector şi părinte sufletesc, ora despărţirei a sosit! Noi nu te vom mai avea în mijlocul nostru! Te duci acolo unde este veşnică linişte şi veşnică fericire! Şi rămânând neconsolaţi prin perderea ta cu inima strânsă de durere îţi spunem ultimul adio! Eternă să'ţi fie amintirea, iar Bunul Dumnezeu să asculte rugăciunea noastră rostită cu inima curată şi pe tine suflete măreţ, să te aşeze în corturile drepţilor unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit. Amin.

Roznov 4 Oct. 1904.

Cuvântarea ţinută la pomenirea de un an după moartea Colonelului Gheorghe Ruset Roznovanu

Intristată adunare!

O amintire sfântă ne-a adunat astăzi în locaşul unde să odihneşte pe veci rămăşiţele neuitatului cetăţean, Colonelul Gh. Ruset Roznovanu. Este o faptă prea frumoasă de a ne aduce aminte de un om care a meritat cea mai sinceră dragoste şi devotament. Nu voiu enumăra faptele adormitului ci voiu stărui a vă atrage bună voinţa de a da ascultare şi a reflecta cu seriozitate asupra următorului subiect: *Care este menirea omului pe pământ?*

Cu toţi suntem muritori şi bunul D-zeu a dat viaţă fie-cărui din noi pentru ca să atingem idealul, adică asemănarea noastră cât să poate mai desăvârşită cu Creatorul nostru ceresc. De când să naşte omul, totul ne spune că fiinţa lui e menită pentru scopuri înalte. Aceasta ne-o spune pe de oparte biserica la fiecare pas din viaţa lui, iar pe de altă parte şcoala, care se sileşte a desvolta şi a cultiva în el sămânţa aruncată de plăsmuitorul acestei firi. Odată ajuns om în toată puterea cuvîntului, pe deplin format fiziceşte şi moralmente, trebue să înceapă activitatea lui, în care să probeze că e demn de chipul cu care a fost înzestrat de cel Atot Puternic, atât în viaţa privată cât şi publică. O sumă de datorii îl obligă atât către una cât şi către cea l'altă stare. Dar ceia ce trebue să covărşască pe toate este dragostea, acest su-

blim sentiment, ce trebue să aibă către aproapele şi pentru ori-ceia ce este înalt şi care atrage stima şi veneraţiunea tuturor. Oare starea de înflorire în care ne aflăm astăzi în scumpa noastră ţară, cui să datoreşte, dacă nu unor oameni cari au mers până acolo în devotamentul lor, încât să se uite pe sine, revărsindu-şi dragostea pretutindeni numai şi numai să vadă pe fraţii săi de neam luminaţi, cu o patrie liberă şi cu traiul sigur încontra primejdiilor din afară.

Diferitele institute de binefacere, şcolile, începând de la cele mai elementare şi până la cele mai înalte, oare acui este această operă binefăcătoare? Diferitele monumente naţionale istorice, precum şi măreţile biserici rîdicate, oare nu sunt opera unor oameni inspiraţi de dragostea de neam, pentru ca prin aceasta să împrospăteze în memoria generaţiunilor viitoare, că au fost oameni eminenţi cari au ştiut să întrebuinţeze bine tezaurul ce le-a fost încredinţat de cel Atot Puternic. Căci pilda cu fapte dată de un om, în tot-deauna va găsi un ecou binefăcător în mintea şi inima fiecărui om. Nu toţi oamenii vor ajunge să fie genii pentru a conduce omenirea, dar toţi de o potrivă trebue să fie buni, iubitori de aproapele şi credincioşi lui Dumnezeu. Căci cu credinţa în D-zeu şi în sfintele lui aşezăminte, ori care om va săvârşi în viaţa sa numai fapte bune şi va merita pe cea l'altă lume răsplata cerească. Iată scopul către care tinde fie-care om: să fie pilda tuturora, să întrebuinţeze cu folos talantul ce i-a fost încredinţat de cel Atot Puternic iubind pe aproapele, patria şi neamul său. Să nu fie cum-va ademenit de ceia ce a făcut sluga cea netrebnică, care şi-a ascuns talantul în pământ şi care a bine meritat pedeapsa lui D-zeu. Mântuitorul nostru Isus Christos a zis: «să nu ascundeţi lumina subt oboroc, ci să o lăsaţi să lumineze tuturora». Aşa încât din prisosul luminei noastre să dăm şi celor ce sunt întru întu-

neric. Nu stă desevârşirea noastră morală numai în convingereă că suntem luminaţi, şi conştiincioşi de datoria noastră şi că credem după părerea noastră în D-zeu, ducându-ne la biserică şi trecând în faţa aproapelui de oameni drepţi. Faptele să cer iar nu vorbele. Să ne revărsăm dar pe cât mijloacele ne permit dragostea noastră faţă de aproapele nostru. Căci unul are nevoe de lumină, altul de un sfat bun, unul are nevoe de hrană iar altul e prea sătul. Deci să fim cu dragoste atât către unul cât şi către cel l'alt îndemnând şi ajutând pe fie-care cu povaţa şi cu bine facerea, căci nimeni nu este desevârşit în această viaţă fără numai Tatăl nostru cel ceresc.

Să ne reculegem dar pentru un moment şi să comparăm cu cele expuse, întru cât defunctul Col. Gh. R. Roznovanu a fost mai pe jos de cât cei l'alţi muritori. Din inima noastră isvorăşte numai admiraţie şi o adâncă recunoştinţă faţă de un asemenea bărbat. A fost în tot deauna de pildă tuturor atât în viaţa sa intimă cât şi socială. Judeţul nostru tot-deauna s'a fălit cu meritele sale. Câte înbunătăţiri, câte fapte frumoase a săvârşit el în viaţă. Lipsa lui o simţim cu atât mai mult căci ne-am deprins a fi povăţuiţi de dânsul. Şi chiar aci fiind aşezat pentru vecie, noi nu încetăm de a'l chema şi de a'l ruga să mijlociască în rugăciunile sale faţă de părintele ceresc pentru noi orfanii, cari mergem pe dibuite pe această cale spinoasă şi plină de vicleşuguri.

El n'a uitat pe D-zeu nici un moment în viaţa sa. Dovadă această măreaţă biserică rîdicată cu propriile sale sacrificiuri. E adevărat că n'a văzut'o terminată, că n'a auzit nici odată servindu-se în ea, dar el a închis ochii cu multă satisfacţie sufletească, având dulcea mângăere că scumpa şi prea iubita sa soţie o va termina. Deci în rugăciunile noastre să rugăm pe bunul D-zeu să dea cerească

răsplată prea iubitului nostru părinte sufletesc, să adăugăm o umilă rugăciune şi pentru D-na Alexandrina Gh. Ruset Roznovanu ca să o ţină bunul D-zeu mulţi ani sănătoasă, ca să se bucure de a vedea această operă măreaţă dusă către sfârşitul ei. Eternă fie memoria defunctului Colonel Gheorghe Ruset Roznovanu. Amin.

2 Octomvrie 1905.

Cuvânt rostit cu ocazia aniversării de 7 ani de la moartea
— Colonelului Gh. Ruset Roznovanu —

Onorată Adunare,

Ne-am adunat astă-zi pentru a lua parte la pomenirea de 7 ani a defunctului Colonel Gh. Ruset Roznovanu. Voi căuta să împrospătez în memoria D-voastră pe acest om de valoare şi bun creştin, care a înţeles scopul vieţii pământeşti.

Onorată adunare. Cel din urmă ţel al fiinţei noastre nu este aci pe pământ, ci acolo în veşnicie, în ceruri (Filip. III 20); „aci nu avem cetate stătătoare, ci căutăm pe cea viitoare“ (Evrei XIII. 14). De aceia o singură problemă, un singur lucru se dă fie-cărui om de către Cel ce l'a adus la lumina zilei: „Să nu te alipeşti cu tot sufletul tău de adunarea mincinoaselor bunuri pământeşti, de întocmirea mai bună a drumului ce facem în această scurtă călătorie pe pământ, ci pretutindenea, în toate poziţiunile şi stările vieţii noastre să căutăm mai înainte de toată împărăţia lui D-zeu şi adevărul Lui (Mat. VI, 33)“. Ce poate fi mai natural, mai înalt şi mai îmbucărător pentru om! Cununa creaţiunei, împăratul naturei, nu trebue oare să meargă în fruntea ei şi în slujirea creatorului său? Pentru cel creat după chipul lui D-zeu, poate fi oare

slujire mai înaltă şi mai desăvârşită, de cât a năzui către prototipul său, de a se apropia şi a se asemăna Lui? Aceasta face adevărata fericire a omului atât pe pământ cât şi în ceruri şi poate fi atinsă de cei bogaţi ca şi de cei săraci, de învăţaţi ca şi de cei de rând, de cei înconjuraţi de slavă ca şi de cei înjosâţi.

Onorată adunare. Să cercetăm viaţa defunctului Colonel Gh. Ruset Roznovanu, oare corespuns'a preceptelor amintite?

Toată viaţa a petrecut'o într'o activitate neobosită, dând pildă tuturor că numai în munca cinstită omul poate găsi mângâerea, liniştea sufletească şi fericirea aci pe pământ. A fost părintele săracilor şi al orfanilor, dând ajutoare materiale şi morale celor ce apelau la bunătatea sa, întreţinând cu cheltuiala sa copii sătenilor pentru a-şi face studii atât în ţară cât şi în străinătate.

Ca un bun agricultor şi proprietar, nu înceta a învăţa pe ţăranul nostru cum trebue să muncească pământul, cum să-şi întrebuinţeze timpul iarna pentru a nu-l perde în lăncezală. Aducea maiştri din străinătate pentru a-l deprinde diferite lucrări de industrie, împletitul şi confecţionarea de mobile artistice în stil naţional.

Ca un bun gospodar român, vizita locuinţele ţărăneşti, şi i se umplea inima de bucurie, acolo unde vedea o casă adevărat românească, împodobită cu lucruri eşite din mâinele gospodinelor române, şi dojenia pe acei cari împestriţiau casele lor cu obiecte de industrie străină.

. Fiind mai mult timp prefect al jud. Neamţ, ca un bun gospodar a înzestrat acest judeţ cu şosele bune, aducând un folos mare populaţiei ţărăneşti, căci datorită acestor şosele s'a înlesnit transportul de producţiuni şi cărăuşia. Cei bătrâni îşi aduc aminte şi astă-zi, cât de greu era să te urneşti dintr'un sat în altul cu carele încărcate, şi cât timp se perdea în zădar.

A condus destinele naţiunei române alăturea cu aleşii ţării şi s'a distins tot timpul ca bun român, lucrând cu multă dragoste de neam pentru a înzestra ţara cu legi folositoare, fiind onorat şi cu Preşedinţia corpurilor legiuitoare în ministeriul lui Lascar Catargiu.

A fost un bun fiu al Patriei, luând parte în războiul Independenţei de pe câmpiile Bulgariei ca comandant de brigadă.

Aceste fapte enumărate ar fi de ajuns pentru a lămuri următorul fapt: Colonelul Gh. Ruset Roznovanu a fost un bun român închinând viaţa şi activitatea sa pentru buna stare şi prosperare a neamului românesc.

Dar, înaintea noastră se vede ceva mai mult. Colonelul Gh. Ruset Roznovanu a fost un bun creştin. Numai datorită acestui fapt toată viaţa sa a fost bogată în fapte bune şi înălţătoare asigurându-i o glorie neperitoare. Stăpânit de un simţ creştinesc a rădicat acest măreţ locaş, care multe veacuri va spune generaţiunilor viitoare, cine a fost întemeetorul lui. Un om dotat cu înalte calităţi morale, care a iubit neamul său până la moarte, care a lucrat pentru binele lui, care şi-a iubit patria cu sfinţenie, nu putea să-şi călăuziască alt-fel viaţa de cât urmând credinţa strămoşiască. Asemenea voevozilor noştri, din cari îşi trăgea origina, a glorificat credinţa sa şi a predecesorilor săi, înălţând un sfânt altar pe locul unde s'a bucurat de cea întâi rază de lumină, unde a petrecut întreagă viaţa sa, unde a încercat şi bucurii şi tristeţe. Era convins că tot ce făurim în interesul nostru este trecător, iar ceia ce făurim pentru alinarea suferinţelor altora şi pentru mântuirea sufletească, e cea mai mare faptă a unui bun creştin.

Onorată adunare. Se apropie timpul când aceste momente înălţătoare vor face parte din domeniul trecutului. Ca preot şi ca un omagiu de recunoştinţă pentru binefăcătorul meu Colonel Gh. Ruset Roznovanu, adresez o mică rugăminte acelora cărora s'au

încredințat destinele acestui sf. locaş: dovediți cu o oră mai de vreme dragostea şi respectul ce ați avut fată de defunctul, îndeplinindu-i singura lui dorință de a termina această operă. Răsplata voastră va fi mare, căci „vrednic este lucrătorul de plata sa“.

Iar tu suflete fericit, odihneştete în pace, şi din înălțimile în care te sălăşlueşti, nu înceta a te ruga lui D-zeu pentru neamul românesc şi credința noastră strămoşască. Amin.

2 Octomvrie 1911.

Cuvânt la inaugurarea monumentului Colonelului Gh. Ruset Roznovanu
DIN PIATRA-N.

Domnule Ministru [1])
Onorată Adunare

Născut în satul Roznov, care a fost leagănul ilustrei familii Roznovăneşti, din care scoboară Colonelul Gh. Ruset Roznovanu, al cărui chip de bronz îl vedem râdicat astă-zi ca recunoştinţă a cetăţenilor jud. Neamţ, vă rog să-mi daţi voe a aduce lauda cuvenită cetăţeanului distins, pe care îl sărbătorim în aceste momente.

Trei calităţi mari a avut Colonelul Gh. Ruset Roznovanu; bun ostaş, bun român şi bun creştin.

Familia ilustră din care îşi trage origina Colonelul Gh. Ruset Roznovanu numără până în cele mai adânci timpuri despre care ne istorisesc cronicarii, adevăraţi boeri Moldoveni cari luau parte la cârmuirea ţării Moldovei. Aşa întâlnim pe un Anton Ruset care a domnit în Moldova pe la 1673 şi care a fost omorât de Turci; iar mai târziu pe Paharnicul Neculai Ruset Roznovanu, în urmă mare Logofăt al Moldovei; pe Iordache Neculai Ruset Roznovanu mare Logofăt al Moldovei şi Consilier de Stat al Imperiului Rusiei — bunul Colonelului Gh. Ruset Roznovanu; şi pe Alexandru Iordache Roznovanu mare Hatman al Moldovei — tatăl sărbătoritului de astă-zi.

Vlăstar dintr'o familie veche de boeri Moldoveni, i-a fost dat

[1]) Guvernul fiind Conservator, reprezentantul lui era D-l Ministru C. C. Arion.

să trăiască în epoca de renaştere a poporului Român: Revoluţia dela 1848, războiul din Crimeia, unirea Principatelor Române sub un singur sceptru al Domnitorului Alexandru Ioan I. Cuza şi mai târziu venirea la tronul României a Principelui Carol de Hohenzolern, au fost atâtea evenimente care trebuia să înfluenţeze mult încă din tinereţe asupra acestui vlăstar boeresc. Moştenind dela tatăl său calităţile ostăşeşti, a îmbrăţişat cariera militară.

După ce şi-a făcut studiile liceale la Paris unde a obţinut diploma de bacalaureat, s'a dus în urmă la St. Petersburg spre a urma şcoala militară.

Intors în ţară şi-a început cariera militară cu gradul de sub-locotenent.

Datorită destoiniciei sale îl vedem ajuns în Războiul Neatârnării la 1877 Colonel al Regimentului 8 călăraşi şi comandant de brigadă. Modul cum a ştiut să lucreze în campanie şi calităţile de bun conducător, bun ostaş şi bun român, i-au fost răsplătite prin înaltele distincţiuni şi onoruri cu care a fost încărcat de M. S. Regele Carol I şi de ţara întreagă.

Dacă cele spuse arată calităţile ostăşeşti ale Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, care nu încetează până la sfârşitul carierei sale militare a fi un eminent ostaş român, fără a lua în samă multele şicane ce-i făceau adversarii săi politici, apoi ne rămâne a adăoga aici, că, în toată fiinţa lui strâns legată cu calitatea ostăşiască era şi aceea de bun român.

Născut în satul Roznov, şi petrecând aproape întreaga viaţă în acest sat, înconjurat de ţărănimea românească, era iubit de popor şi respectat.

Să spună bătrânii satului Roznov şi cei de prin împrejurimi, cine a fost Cuconu Iorgu cum ii ziceau cei mai mulţi ? Să spună toţi câţi au venit în contact cu el, ce om bun a fost şi câtă milă avea de ţăranul român, cu care ceasuri întregi sta de vorbă ad-

mirându-i înțelepciunea și ajutându-l la nevoe cu tot cei sta în putință ? Se îngrijia de educarea poporului vizitând adesea școalele de pe moșia sa și încărcând cu daruri copii cari se distingeau; Invăța pe țărani cum să-și lucreze ogoarele, însuși dând pildă lucrând moșia sa în regie; da sfaturi sătenilor cum să-și orânduiască gospodăriile lor; combătea luxul și stambele negustorilor străini de neam cu care începeau țărancele române să se îmbrace părăsind pitorescul port național; admira și răsplătea cu multă cinste pe acei cari își iubeau neamul și industria românească; înlesnea copiilor de țărani să învețe meșteșuguri, aducând câte un maestru la școlile de pe moșia sa.

Dacă am văzut pe colonelul Gh. Ruset Roznovanu ca bun gospodar în satul său și român cu durere de inimă pentru țăranii ce-l înconjurau, ajutându-i și sfătuindu-i în totdeauna pentru a-i îndruma către o gospodărie mai rațională, ne-a fost dat să-l vedem în acelaș timp și ca model de gospodar în administrarea județului Neamț.

Cel întâi prefect al acestui județ, care a început o adevărată gospodărie a fost Colonelul Gh. Ruset Roznovanu. Lui se datorește în cea mai mare parte înzestrarea județului cu drumuri comunale și șosele naționale. Numai un român adevărat cu dragoste de neamul lui a putut îndeplini această lipsă, fiindu-i milă de munca bietului țăran care se risipea în zădar pe drumuri rele și accidentate, cauzându-i perderi materiale și de timp. Căile de comunicație, arterele care însuflețesc pământul mănos al acestei binecuvântate țări, au fost dintre cele dintâi înbunătățiri cari au găsit înfăptuirea lor în timpul cât Colonelul Gh. Ruset Roznovanu a stat în capul Administrațiunei acestui județ. Odată această operă începută, a fost dusă până la capăt de vrednicii săi urmași, cari au luat pildă de la dânsul.

Colonelul Gh. Ruset Roznovanu fiind iubit de conjudeţenii săi, a fost mai în tot timpul activităţii sale politice ales în sfatul ţării ca reprezentant al lor; Achitându-se conştiincios de această mare încredere, a fost unul dintre cei mai zeloşi stăruitori pentru facerea căii ferate Bacău-Piatra-N. Meritele sale naţionale fiind apreciate de întreaga adunare a reprezentanţilor ţării, a fost ales şi Preşedinte al camerei Deputaţilor, cinste pe care o ating puţinii aleşi ai Popoarelor.

Nu voiu insista asupra calităţilor sale politice, căci distinşi oratori cari au vorbit înaintea mea vi le-au arătat cu multă competenţă.

Acum îmi rămâne să vă vorbesc că sărbătoritul nostru de astă-zi — Colonelul Gh. Ruset Roznovanu a fost şi un bun creştin.

Nu-şi putea închipui că poate cine-va să se creadă bun român fără a fi şi un bun creştin. Legea şi neamul — credinţa moştenită de la strămoşi, erau pentru el nedeslipite.

Pentru lege — acest scut neînvins care a apărat întregul neam românesc în scurgerea bătrânelor vremuri, întreg şi plin de viaţă, Colonelul Gh. Ruset Roznovanu a sacrificat toate bunurile pământeşti ce-şi agonisise prin muncă cinstită în tot timpul vieţii sale. Dovadă despre aceasta — biserica — nemuritorul monument ce-a ridicat în satul său natal, pe care mâni poimâne vom avea ocazia să-l admirăm.

Şi dacă câtră apusul vieţii s'au găsit de acei cari să arunce oare care umbre asupra seninătăţii vieţii acestui bun ostaş, bun român şi bun creştin, apoi acele au fost rezultatul unor porniri pline de invidie.

Omul de merit nu poate fi umbrit niciodată prin asemenea meşteşugiri. Poporul să reculege îndată după un asemenea atac,

şi înaintea ochilor minţii apare icoana nepătată a acelui pe care l'a iubit, şi simte câ-l iubeşte mai mult.

Inchei vorbirea mea aducând înaintea chipului de bronz al Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, omagiile pline de recunoştinţă ale sătenilor din com. Roznov, iar neamului românesc, doresc, să sporiască numărul aleşilor săi.

8 Septembrie 1913.

Cuvântarea ținută la sfințirea bisericii „ROZNOVANU"

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, Domnule Ministru, Domnilor Epitropi,

Onorată adunare,

A sosit ziua mult dorită de toţi acei cari atâta timp au aşteptat şi cu multă dragoste au venit astă-zi, ca să ia parte la sfinţirea prea frumoasei biserici *„Roznovanu"*. Pronia Dumnezeiască a îngrijit cu cea mai mare dărnicie, ca dorinţa fondatorilor acestei sfinte biserici să fie dusă la bun sfârşit. Astă-zi Dumnezeu încununează cu cunună nestricăcioasă pe acei cari ultimul lor ban l'au întrebuinţat pentru clădirea acestei sfinte biserici, pentru alinarea suferinţelor aproapelui, pentru mulţumirea sufletească şi mângâerea noastră a tuturor, cari de aci înainte vom asculta în acest sfânt locaş, cuvântul cel viu şi dătător de viaţă veşnică al Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Onorată adunare,

Voiu căuta prin slabele mele puteri să pătrund taina lui Dumnezeu, care s'a lămurit strălucit nouă astăzi. Cunosc bine pe defunctul Colonel Gh. Ruset Roznovanu şi pe răposata soţia sa Alexandrina Gheorghe Ruset Roznovanu: Aveau inimă bună, credinţă ferbinte în Dumnezeu, dragoste de aproapele până la jertfa de sine. Viaţa lor trecea liniştită şi plină de fapte bune. Dumnezeu

le trimise un mângâetor, un fiu, faţă de care îşi revărsau toată gingăşia iubirei părinteşti. Fericirea lor era mare, căci nu se găsiau părinţi mai mulţumiţi de cât ei. Pentru acest fiu şi numai pentru ca Dumnezeu să-l ţină sănătos şi la bătrâneţe să le fie sprijinitorul şi alinătorul suferinţelor, făciau fapte caritabile, miluiau pe săraci, pe văduve şi pe orfani. Se părea că fericirea lor va fi veşnică şi neturburată de nici un nor, căci modul cum îşi petreceau viaţa creştineşte îi îndreptăţia în credinţa lor.

Onorată adunare,

Tainele lui Dumnezeu sunt nepătrunse de mintea omenească şi să descopere numai oamenilor credincioşi. «*Dumnezeu pe care-l iubeşte, îl ceartă*», de aceia a chemat la Sine pe unicul fiu al fericitei perechi creştine. Cât de mare durere au simţit părinţii, când în floarea tinereţei au perdut scumpul lor odor, mângâerea şi veselia vieţii lor! Ce poate fi mai dureros pentru părinţi — ca această perdere!...

Singura nădejde era la Dumnezeu, care să-i mângâe şi să le dea putere pentru a suporta această crudă încercare. Cel necuprins după puterea Sa cea mare, le-a venit in ajutor şi prin dragostea Sa de Părinte Ceresc, i-a întărit şi i-a mângăiat. In mintea şi în inima unor asemenea părinţi zdrobiţi de durere, dragostea Cerescului Tată, a zămislit una din faptele cele mai măreţe şi mai frumoase, adică, zidirea unui locaş Dumnezeesc, în amintirea străbunilor, bunilor, părinţilor şi a prea iubitului şi neuitatului lor fiu Alexandru.

Onorată adunare,

Colonelul Gheorghe Ruset Roznovanu şi soţia sa Alexandrina Ruset Roznovanu, născută Câmpineanu, credincioşi Dumnezeeştii descoperiri, au început încă din anul 1884 adunarea materialului

pentru clădirea acestui măreţ şi prea frumos locaş, care este fala bisericii române naţionale, atât prin trăinicia lui, cât şi prin frumuseţa lui neîntrecută. Dar anii treceau şi pregătirile nu se mai isprăviau. A fost dat ca zidirea să se înceapă în anul 1890 şi să se termine în anul 1892.

După terminarea zidăriei, fondatorii au fost cuprinşi de grija — cum să împodobiască în interior acest sfânt locaş Dumnezeesc. In tot timpul erau stăpâniţi de dorinţi, pentru împlinirea cărora, bunurile lor pământeşti nu puteau să le stea în ajutor. De aci a rezultat — prin voinţa lui Dumnezeu — să se temporizeze desevârşirea operei începute.

Incetul cu incetul au adunat podoabele care înfrumuseţează astă-zi acest sfânt locaş. Sublima dragoste ce aveau fondatorii pentru biserică şi pentru credinţa strămoşiască, a atras atenţiunea şi admiraţiunea tuturor. Inimi mărinimoase, dotate cu înalte virtuţi creştine, urmând glasului Dumnezeesc, au susţinut pe fondatori şi prin daruri pline de generozitate, au adăugat perle nestimate la această podoabă ce ne ia vederile prin bogăţia şi strălucirea ei. Aşa, răposata Prinţesa Adela Moruzi, născută Sturza, a hărăzit acestei sfinte biserici Catapeteazma; iar fiica sa Prinţesa Maria Alexandru Moruzi, soţia fiului celui dintăi Domnitor al ţării Romăneşti, a dat ajutor pentru pictarea bisericii; Majestatea Sa Carol I Domn şi Rege al Romăniei, a hărăzit bisericii sfinte Icoane bogat împodobite; Majestatea Sa Impăratul Rusiei Nicolae Alexandrovici al II, a încredinţat fondatorului o sfântă icoană pentru biserica din Roznov, îndeplinind voinţa Augustului Său părinte Majestatea Sa Impăratul Alexandru Alexandrovici al III „Pacificatorul Europei“ Grafina Maria Nicolaevna Solohub, născută Ruset Roznovanu, a dăruit bisericii din Roznov mai multe obiecte sfinte de argint şi aur, şi un prea frumos şi scump epitaf cusut în aur; şi câte alte

inimi generoase, între care şi proprietarii actuali ai moşiei Roznov d-l Hector Economos şi d-na Catina H. Economos, au hărăzit cu multă dragoste acestei sfinte biserici daruri nepreţuite.

Onorată Adunare,

N'a fost dar mai mişcător pentru fondatori, ca acel hărăzit de Majestatea Sa Doamna şi Regina Elisabeta: un sfânt Potir cu Disc, Stea, Suliţă şi Linguriţă de argint, împreună cu trei procoveţe de fir de aur, împodobite cu petre scumpe, lucrate în răstimp de doi ani însuşi de Majestatea Sa şi însoţite de următoarele Auguste cuvinte: «*Sunt fericită a dărui sfintei biserici din Roznov acest lucru al Mâinelor Mele şi însoţitam fie-care împunsătură din această a mea lucrare, cu rugă şi urare pentru sănătatea şi liniştea Alexandrinei Roznovanu*».

Câtă mângâere a revărsat în inimile pioşilor ctitori acest dar Regal! Providenţa hotărâse să le deà îmbărbătare prin exemplul de resemnare al Augustei Mame, care deşi purta Coroana Regală, nu fusese cruţată de durerea cea mai grozavă — perderea unui îngeraş de fetiţă — lumina şi mângâerea Tronului Regal!

Intre acestea, anii treceau şi cu ei şi viaţa pământească a fondatorilor înclina către sfârşit. Se grăbeau a pune toate la cale, ca nu cum-va să-i surprindă nepregătiţi ceasul despărţirei de cele trecătoare. Biserica nu se termina, dar fondatorii aveau o credinţă puternică, că Dumnezeu le va ajuta şi opera lor va fi desevârşită de urmaşi, după cum ei singur spuneau: «*aibă cine-va o inimă cât de haină şi biserica tot se va isprăvi*».

Voiu trece sub tăcere evenimentele care s'au desfăşurat în urma morţii lor, căci nu merită atenţiune, ca unele ce au luat naştere sub imboldul deşertăciunilor şi poftelor lumei aceştia!.... Un lucru îl vom putea observa lămurit în vremurile turburi care au

urmat după moartea fondatorilor — Dumnezeu nu lasă în mâna necredincioşilor soarta drepţilor.

Deşi se râpise bisericii o întreagă avere, totuşi s'au găsit oameni de caracter cari să salveze fondul strict necesar pentru întreţinerea ei, asemenea oameni au fost nemuritorul Spiru Haret Ministrul Cultelor şi Instrucţiunii Publice şi Administratorul actual al Cassei Bisericii D. Petre Gârboviceanu.

Guvernele perindându-se, lipsia omul acţiunei; acel om care să determine continuarea lucrărilor pentru desevârşirea operei adusă până aproape de sfârşit de fondatori. Bunul Dumnezeu a bine-voit ca să se înalţe pe tronul Arhiepiscopal al Sfintei Mitropolii a Moldovei şi Sucevei Inalt Prea Sfinţia Sa D. D. Dr. Pimen, dotat cu o voinţă de fer, cu o dragoste neţărmurită pentru biserica lui Hristos şi credinţa strămoşească. Mulţumită nepregetatelor stăruinţi şi supravegherei de aproape a Inalt Prea Sfinţiei Sale, s'a început şi desăvârşit pictura bisericii de către cel mai abil pictor bisericesc din Regat — profesorul Costin Petrescu; s'a montat Catapeteazma cu toate accesoriile, de către personalul conducător al şcoalei Inalte de Meserii din Bucureşti, având ca director — Inginerul şef Panait Panaitescu, şi, în sfârşit astă-zi, Dumnezeu a voit, ca Acela care a lucrat neobosit pentru terminarea bisericii să ne onoreze şi Insuşi să sfinţiască acest locaş Dumnezeesc.

Onorată adunare,

Mi-a mai rămas o datorie sfântă faţă de răposatul Colonel Gheorghe Ruset Roznovanu, pe care înplinindu'o, gloria lui va fi eternă. De aceia, apelez la acei oameni care într'un acces de prea mare uşurinţă sufletească, l'au calomniat atât în timpul vieţii, cât şi după moarte, mergând până acolo încât îl numiau trădător de

neam, că doreşte să vândă Ruşilor-Ţara Românească. Cât de mare era această rătăcire! Oare, dacă noi astăzi simpatizăm cu Ruşii — suntem trădători de Neam ? Aceasta n'o putem crede nici odată. O altă cauză sfântă ne face să fim de partea lor.

Tot ast-fel s'a întâmplat şi Colonelului Gh. Ruset Roznovanu. El avea simpatii pentru Ruşi, pentru că aceştia sunt cei mai evlavioşi şi iubitori de biserică dintre toţi creştinii ortodoxi, şi aceasta puţini au înţeles'o. Cine a mai rămas astă-zi Toma necredinciosul, să mă urmeze lângă mormântul fericitului ctitor, şi fără a-i turbura liniştea veşnică, punându-i înainte întreaga corespondenţă ce a avut cu oamenii cei mai de vază din Imperiul Rusesc, se va convinge, cât de lesne este a judeca nedrept pe cine-va şi cât de mare este vina acelora cari l'au ponegrit. In toată corespondenţa sa, precum şi în toate relaţiunile sale cu marii bărbaţi Ruşi, căuta şi cerea sfaturi, cum să împodobească mai frumos, cum să înzestreze şi să asigure mai bine soarta sfântului locaş ce a ridicat în satul său natal. Şi dacă prin testamentul său a numit ca executor testamentar pe nepotul său din Rusia, Prinţul Iurii Olsufiev, aceasta a făcut pentru a îngrădi mai bine averea ce lăsa bisericii din Roznov. L'a ales pe acesta dintre urmaşii lui, căci era foarte bogat şi nici odată nu i-ar fi trecut prin minte să se lăcomească pentru a-şi însuşi dotaţiunea făcută Sfintei biserici din Roznov.

Fie, acum, când prin voinţa lui Dumnezeu, acest sfânt locaş, salvat după atâtea naufragii ale lumei acestia, a atins desăvârşirea lui, să amuţiască ori ce pornire răutăcioasă, ori-ce ponegrire şi ori-ce hulă, faţă de acela care în viaţă a fost cel mai pios creştin care a iubit neamul şi legea strămoşească.

Onorată adunare,

Se cuvine să aducem mulţumirile noastre cele mai ferbinţi

Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit al Moldovei şi Sucevei D. D. Dr. Pimen, care prin Inaltul său sprijin şi prin neadormita veghere a contribuit la desăvârşirea acestui sfânt locaş; să rugăm pe Cel Atot Puternic, ca să-l ţină sănătos mulţi ani pentru a conduce la limanul dorit turma ce i-a fost încredinţată pentru a Sa Inaltă păstorire.

Se cuvine să aducem mulţumiri Onor Administraţiunei Cassei Bisericii, care a fost salvatoarea şi protectoarea bisericii din Roznov după moartea ctitorilor ei. Să mulţumim mai ales Domnului Administrator Petre Gârboviceanu, prieten şi sfătuitor al ctitorilor, care ne poate spune cine a fost Colonelul Gheorghe Ruset Roznovanu şi ce luptă uriaşă frământa sufletul acestui mare barbat, pe când voia să asigure soarta bisericii din Roznov.

Să mulţumim D-lor Epitropi, cari n'au pregetat în îndeplinirea sarcinilor ce le impunea situaţiunea lor, ca conducători şi administratori ai averei acestei biserici, urându-le şi de acum înainte să fie mulţi ani străjari neadormiţi ai bisericii „Roznovanu".

Să mulţumim bunului Dumnezeu că ne-a dăruit în persoana D-lui Hector Economos şi a d-nei Catina Economos, actualii proprietari ai moşiei Roznov, creştini pioşi, plini de dragoste şi de dărnicie pentru acest sfânt locaş, rugându-i şi în viitor a avea aceiaşi dragoste şi aceiaşi protecţiune pentru această sfântă biserică.

Iar tuturor cari au alergat astă-zi cu multă bucurie şi dragoste de a lua parte la această sărbătoare Dumnezeiască, le urăm sporire în credinţă şi în fapte bune, viaţă, sănătate şi mulţi ani să trăiască.

Cât pentru voi, ctitorii acestui sfânt locaş, care în toată viaţa voastră pământească aţi despreţuit bunurile trecătoare, urmând învăţătura Blândului Isus, noi care ne-am adunat astă-zi în acest

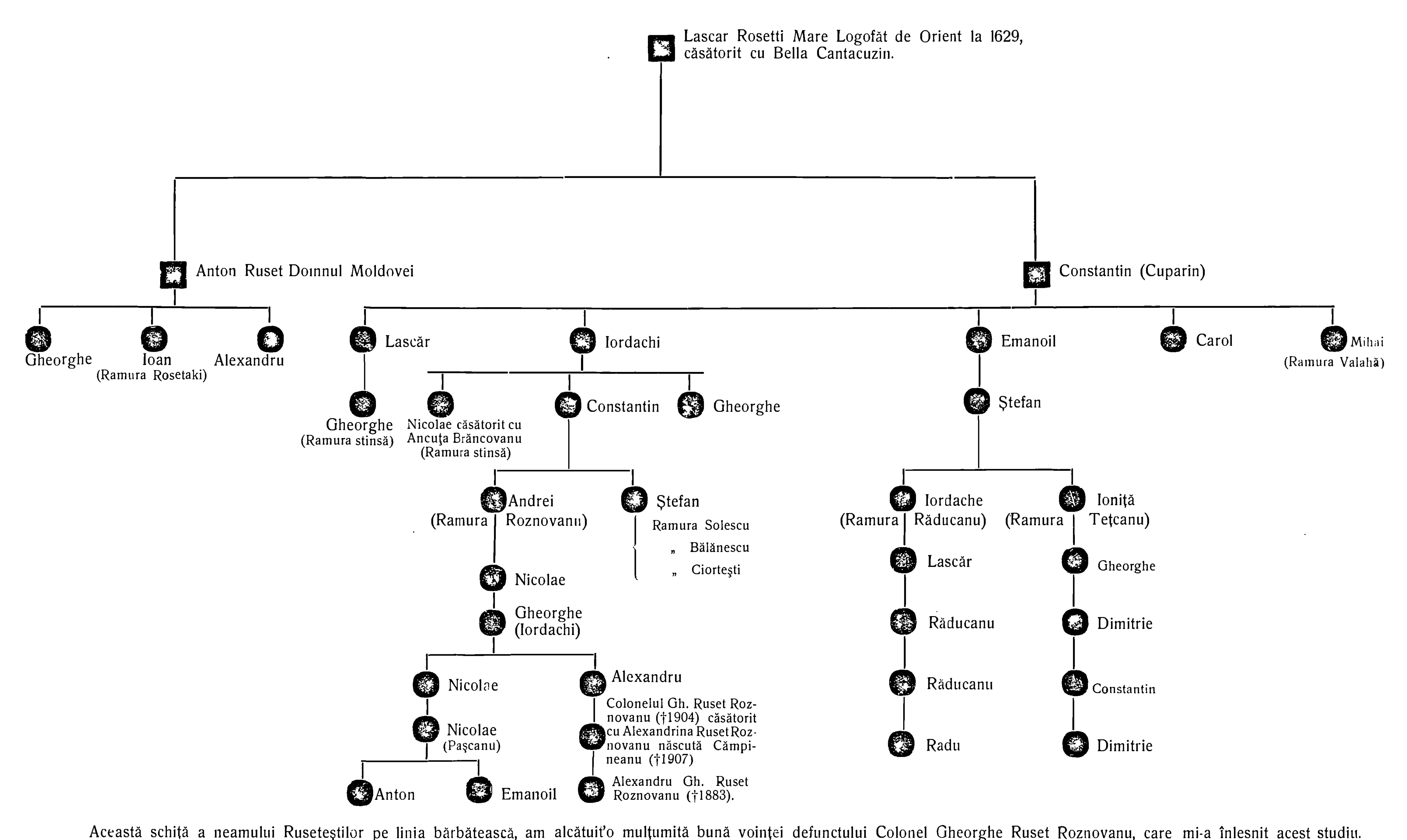
sfânt locaş, rugăm ferbinte pe Cerescul Părinte, să vă învrednicească de odihnă şi răsplata cea veşnică întru împărăţia Cerurilor.

Eternă să fie amintirea Colonelului Gheorghe Ruset Roznovanu şi a soţiei sale Alexandrina Ruset Roznovanu. Amin.

14 Iunie 1915.

SCHIȚA NEAMULUI ROSETEȘTILOR (RUSETEȘTILOR)

Această schiță a neamului Ruseteștilor pe linia bărbătească, am alcătuit'o mulțumită bună voinței defunctului Colonel Gheorghe Ruset Roznovanu, care mi-a înlesnit acest studiu.

In anul 1901 Octombrie 27 după marea dorință a Colonelului Gh. Ruset Roznovanu, am alcătuit și tipărit Schița Neamului Cantemireștilor, cu care se înrudește prin alianță Neamul Câmpinenilor.—

Econom Stavrofor Victor Gervescu.